

ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม กับสภาวะสุขภาพจิต
ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

นาง มรรยาท เจริญสุข โสภณ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

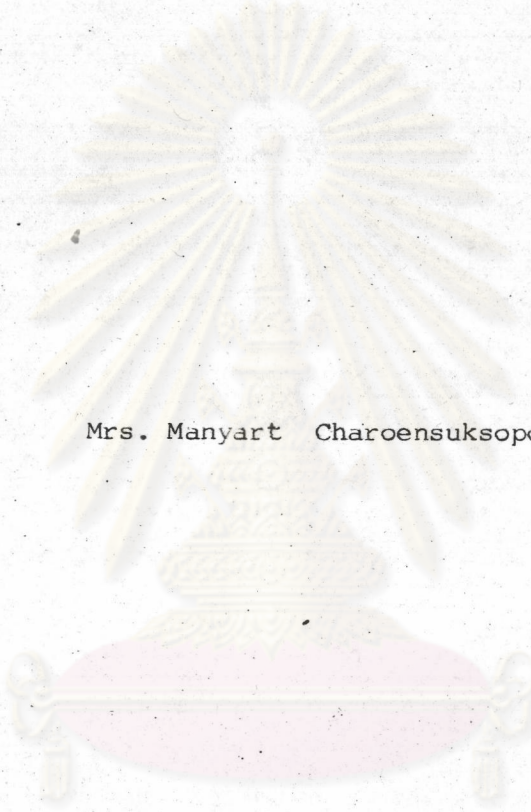
ISBN 974-576-105-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15609

111490944

RELATIONSHIPS BETWEEN BACKGROUND, PHYSICAL, PSYCHOLOGICAL,
AND SOCIAL FACTORS AND THE MENTAL HEALTH STATUS OF THE
PEOPLE RESIDING IN INDUSTRIAL AREA, EASTERN THAILAND

Mrs. Manyart Charoensuksopon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master Education
Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-105-2

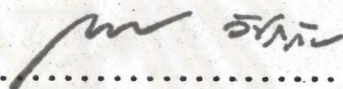
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม กับ สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของ ประเทศไทย

โดย นาง มรรยาท เจริญสุข โสภณ

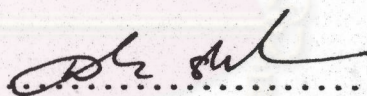
ภาควิชา พยาบาลศึกษา

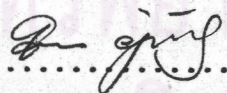
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์

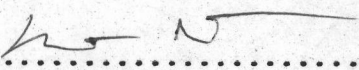
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต.

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสิทธิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

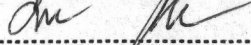
มรรยาท เจริญสุขโสภณ : ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (RELATIONSHIPS BETWEEN BACKGROUND, PHYSICAL, PSYCHOLOGICAL, AND SOCIAL FACTORS AND THE MENTAL HEALTH STATUS OF THE PEOPLE RESIDING IN INDUSTRIAL AREA, EASTERN THAILAND) อ.ท.ปริญญา : รศ.ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์, 188 หน้า.

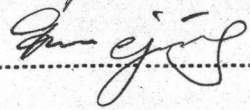
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำแนกตามภูมิหลัง ลักษณะการทำงาน ลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม และประเภทโรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมกับสภาวะสุขภาพจิต และศึกษาตัวทำนายสภาวะสุขภาพจิต ตัวอย่างประชากรในการวิจัยเป็นประชาชนในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจและสังคม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และแบบสำรวจความเครียดของประชาชนซึ่งเป็นแบบสำรวจมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนในเขตอุตสาหกรรม โดยภาพรวมมีสภาวะสุขภาพจิตที่ไม่ดี
2. ประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ที่มีเพศ รายได้ของบุคคล ระยะเวลาการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ลักษณะการทำงาน ที่แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม และประเภทโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนแต่ละกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ภูมิหลังในด้านระดับการศึกษา ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .001, .001 และ .001 ตามลำดับ แต่เพศ รายได้ของบุคคล ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ตัวแปรที่มีความสำคัญ ในการร่วมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขตอุตสาหกรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกกลุ่มคือ ปัจจัยด้านจิตใจและกายภาพ ส่วนตัวแปรที่สามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ในประชาชนบางกลุ่มคือ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมและเพศ ยกเว้นประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ตัวแปรสำคัญในการร่วมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ ปัจจัยด้านจิตใจและรายได้

ภาควิชา .....พยาบาลศึกษา.....
สาขาวิชา .....การบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา ..... 2531 .....

ลายมือชื่อนิสิต ....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....

MANYART CHAROENSUKSOPON : RELATIONSHIPS BETWEEN BACKGROUND, PHYSICAL, PSYCHOLOGICAL, AND SOCIAL FACTORS AND THE MENTAL HEALTH STATUS OF THE PEOPLE RESIDING IN INDUSTRIAL AREA, EASTERN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. JINTANA YUNIBHAND, Ph.D. 188 PP.

The purposes of this research were to study the mental health status of the people residing in industrial area, Eastern Thailand, with different background, working status, industrial area and types of factories, and find the relationships between background, physical, psychological, social factors and the mental health status and to search for the variables that would be able to predict the mental health status, the subjects consisted of the people residing in industrial area selected by multi-stage random sampling. Instruments was a questionnaires developed by the researcher and the standardized HOS.

Major findings included the following:

1. The mental health status of people was not well.
2. There was no significant different between mean scores of the mental health status, the people which were different in sex, income, periods of living, working status. However, the different between mean scores of the mental health status with different levels of education, industrial area and types of factories was significant different at the .05 level.
3. There were no significant relationships between sex, income, periods of living and the mental health status. However, positively significant relationships at .05, .001, .001 and .001 level were found between levels of education, physical, psychological, and social factors and the mental health status.
4. Factors significantly predicted the mental health status of the people residing in industrial area for all groups were psychological and physical factors. However, factors significantly predicted the mental health status for some groups were levels of education, income, periods of living and sex, except the people around high technological factories, factors significantly predicted the mental health status were psychological factor and income.

ภาควิชา ..... พยาบาลศึกษา .....
สาขาวิชา ..... การบริหารการพยาบาล .....
ปีการศึกษา ..... 2531 .....

ลายมือชื่อนิติ ..... du pu .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... Jintana Yunibhand .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของ รศ.ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยที่ได้ให้ความรู้ แนวคิด คำแนะนำ ช่วยแก้ไข ขอบปรองต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีโดยตลอด และอาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัย ด้วยความกรุณาและความสนใจ ผู้วิจัยรู้สึก ซาบซึ้งในเจตนาและความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบคุณสาธารณสุขจังหวัด ผู้จัดการโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัด สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และประชาชนในเขตอุตสาหกรรมทุกท่านที่กรุณา ให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณมงคล หึงคานนท์ นักวิชาการแรงงาน 5 จังหวัดชลบุรี อาจารย์ ธนวรรณ อาษารัฐ อาจารย์ศุภกรใจ เจริญสุข วิทยากรประจำแผนกวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช วิทยาลัยพยาบาลชลบุรี ที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล จนกระทั่งงานวิจัยนี้ สำเร็จ และผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในการให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอของ คุณกำพล เจริญสุข โสภณ ค.ช.เฉลิมพล และ ค.ญ.สุพิชฌาย์ เจริญสุข โสภณ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนในความสำเร็จของงาน วิจัยชิ้นนี้เป็นอย่างมาก

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มูลนิธิหม่อมเจ้าหญิง บัญจวิราธร (ชุ่มพล) จุฑารุช ที่ได้มอบทุนการศึกษาเล่าเรียนให้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ด้วยดี

มรรยาท เจริญสุข โสภณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภูมิ.....	ด
สารบัญภาพ.....	ธ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ปัญหาของการวิจัย.....	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	13
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	15
2 กรอบแนวคิด ทฤษฎี และวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	16
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
แบบสอบถามปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม ของประชาชนใน	
เขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย.....	74
แบบสำรวจความเครียดของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม	
ภาคตะวันออกของประเทศไทย.....	75
การหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม.....	77
การนำแบบสอบถามไปทดลองใช้.....	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	70
วิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)	
การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	79
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4	86
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	
5	110
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ.....	
บรรณานุกรม.....	139
ภาคผนวก.....	148
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	149
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	151
ภาคผนวก ค. ตารางแสดงค่าสถิติและข้อค้นพบอื่น ๆ.....	163
ภาคผนวก ง. การวิเคราะห์ข้อมูลและสูตรที่ใช้ในการคำนวณ.....	172
ภาคผนวก จ. ตัวอย่างโครงการ การส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชนในเขต อุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น.....	182
ประวัติผู้เขียน.....	188

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชาชนในอำเภอที่มีโรงงานอุตสาหกรรมครบสมบูรณ์ 4 ประเภทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	73
2	จำนวนและ ร้อยละ ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา.....	88
3	จำนวนและ ร้อยละ ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำแนกตามรายได้ของบุคคล จำนวนบุคคลในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู การมีบุคคลในครอบครัวที่สามารถช่วยเหลือในเรื่องรายได้ และ ความพอเพียงกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน.....	89
4	จำนวนและ ร้อยละ ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำแนกตามระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ลักษณะการทำงาน ภูมิลำเนาเดิม และการเกิดของโรงงานอุตสาหกรรม.....	90
5	จำนวนและ ร้อยละ ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำแนกตามประเภทโรงงาน ลักษณะการทำงาน และลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม.....	91
6	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย สภาวะสุขภาพจิต ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำแนกตามเพศ ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ลักษณะการทำงาน และลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม.....	93
7	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย สภาวะสุขภาพจิต ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำแนกตามระดับการศึกษา รายได้ของบุคคลและประเภทโรงงานอุตสาหกรรม.....	94

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
8	การทดสอบความแตกต่างของสภาวะสุขภาพจิต ของประชาชนในเขต อุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน โดยวิธีการของเชฟเฟ.....	95
9	การทดสอบความแตกต่างของสภาวะสุขภาพจิต ของประชาชนในเขต อุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย ที่อยู่ในเขตประเภท โรงงานอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน โดยวิธีการของเชฟเฟ.....	96
10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย จำแนกตามเกณฑ์.....	97
11	การย่อยละ ค่าไค-สแควร์ ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ที่มีสภาวะ สุขภาพจิตในระดับต่าง ๆ จำแนกตามภูมิภาค.....	98
12	ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมกับ สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียง ประเทศไทย.....	99
13	ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สมบัติการทำนาย สมบัติถดถอยของ ตัวทำนาย ค่าทดสอบ เอฟและทีของตัวทำนาย ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการทำนาย และค่าคงที่ของสมการการทำนายตามการ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ เป็นขั้นตอน จำแนกตามลักษณะการทำงาน	100
14	ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สมบัติการทำนาย สมบัติถดถอยของ ตัวทำนาย ค่าทดสอบ เอฟและทีของตัวทำนาย ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการทำนาย และค่าคงที่ของสมการการทำนายตามการ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ เป็นขั้นตอน จำแนกตามลักษณะการ กระจายตัวของอุตสาหกรรม.....	102

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สัมประสิทธิ์การทำนาย สัมประสิทธิ์ถดถอยของ ตัวทำนาย ค่าทดสอบเอฟและทีของตัวทำนาย ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการทำนาย และค่าคงที่ของสมการการทำนายตามการ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ เป็นขั้นตอน จำแนกตามประเภทโรงงาน อุตสาหกรรม.....	105
16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ สังคม ของประชาชนในเขต อุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย จำแนกตามเพศ ระยะเวลา ของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ลักษณะการทำงาน และลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม.....	164
17	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ สังคม ของประชาชนในเขต อุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย จำแนกตามระดับการ ศึกษา รายได้ของบุคคล และประเภทโรงงานอุตสาหกรรม.....	166
18	การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ สังคม ของประชาชน ในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย ที่มีระดับการ ศึกษาแตกต่างกัน โดยวิธีของเชฟเฟ.....	167
19	การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ สังคม ของประชาชน ในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย ที่มีระดับรายได้ ของบุคคลต่อเนื่องแตกต่างกัน โดยวิธีของเชฟเฟ.....	169
20	การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ สังคม ของประชาชน ในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย ที่อยู่ในเขต ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน โดยวิธีของเชฟเฟ.....	170

สารบัญ

แผนภูมิ

หน้า

1	ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม กับ สภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออก ของประเทศไทย.....	7
2	การจัดกลุ่มข้อวินิจฉัยการพยาบาลความแนวของซีเกลอ.....	26

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

- 1 แสดงการแบ่งเขตการปกครองและเขตจังหวัดของประเทศไทย ตามการ
แบ่งเขตภาคการปกครอง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 187

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย